

Вплив економічної ситуації на зміни в партійно-політичній системі Японії

У статті проаналізовано вплив економічних факторів на розвиток і трансформацію партійної системи Японії. У процесі дослідження використано системний підхід до вивчення економічної ситуації та її вплив на розвиток японської партійної системи. Використано такі методи дослідження, як аналіз і синтез, порівняльний метод, аналіз статистичних даних. Установлено, що 1990-ті рр. стали переломним моментом в історії японської держави – економічна криза призвела до політичної, ставши кінцем повного домінування Ліберально-демократичної партії Японії на політичній арені, й спричинила процеси трансформації японської партійної системи. Виявлено взаємозв'язок між економічною ситуацією в країні та станом партійної системи. Оскільки економічні показники – це ключові пункти, на які орієнтуються партії у своїх партійних програмах, неефективна реалізація економічної політики призводить до падіння рейтингу уряду та негативних наслідків для партії в майбутньому. Так, світова фінансова криза 2008 р. та неспроможність ЛДПЯ результативно відреагувати на неї спричинили прихід до влади 2009 р. Демократичної партії Японії, і ті самі економічні прорахунки з боку ДПЯ повернули ліберал-демократів до влади 2012 р.

Ключові слова: партійна система Японії, партійні програми, японська економіка, економічна криза, «абеноміка».

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасна Японія – одна з найрозвинутіших країн у світі, та, попри це, в економічній, соціальній і політичній сферах країни під впливом різноманітних внутрішніх та зовнішніх факторів відбуваються суперечливі процеси. Крах «економіки мильної кулі», яка впродовж тривалого часу демонструвала ефективні результати, і численні політичні скандали на початку 1990-х рр. ознаменували початок періоду нестабільності в економічному та політичному житті японців і запустили трансформаційні процеси в партійній системі країни, які на сучасному етапі продовжують набирати обертів.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Серед дослідників, які вивчають партійну систему Японії та її розвиток на сучасному етапі, можна виділити О. Сенаторова, Д. Стрельцова, І. Цветову, Б. Ісаєва. Особливо слід відзначити таких японських дослідників, як Х. Муракамі, Дз. Като, К. Садафумі, К. Кавамару. Розвиток економічної сфери Японії досліджують О. Ніколаєв, І. Тімотіна, Ж. Айгазин, В. Сміл, К. Ямагуті, А. Сюдзі, А. Садахіро.

Мета й завдання статті – проаналізувати вплив економічних факторів на розвиток і трансформацію партійної системи Японії.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Негазди на ринку нерухомості й падіння фондової біржі стали знаковими подіями, які змінили період динамічного зростання економіки на період стагнації та застою. Якщо індекс цін на Токійській фондовій біржі в грудні 1989 р. становив 39 900 пунктів, то 1990 р. він знизився до 20 800 пунктів. Після світової фінансової кризи 2008 р. тривало падіння цін на Токійській біржі до 10 000 пунктів у 2010-му та до 9000 у 2012 р. [8].

Спроби вивести економіку в позитивну динаміку впродовж 90-х років ХХ ст. не увінчалися успіхом, невеличке зростання ВВП у 1997–1998 рр. знову змінилося різким падінням. Нерозв'язані проблеми на ринку нерухомості й подальше стрімке падіння цін викликали крах ряду банків та брокерських фірм, призвели до зменшення сукупного попиту та хронічної дефляції, яку досі не можуть побороти. Для подолання ситуації, що склалася, держава традиційно зробила фінансові вливання для підтримки банків. Це мало позитивний ефект і призвело до помірного поновлення економіки в 1999 р. Однак ці заходи не розв'язували, а лише маскували проблему, тому й економічне зростання було лише тимчасовим. На початку ХХІ ст. зменшився зовнішній попит на інформаційно-комунікаційні технології, від якого дуже залежала японська економіка, що призвело до зниження експорту в Азію та створення надлишкових запасів. Крім того, на розвиток світової економіки негативно вплинула терористична атака у США у вересні 2001 р., особливо ж це далось взнаки Японії, для якої США були та залишаються стратегічним партнером у всіх галузях. Унаслідок цього японська економіка знову вступила в період спаду, ледь почавши відновлюватися [8].

2007 р. ознаменувався зростанням цін на нафту та сировину, загостренням проблем іпотечного кредитування в США та розгортанням негативних тенденцій у розвитку світової економіки. Крах у вересні 2008 р. великої американської компанії цінних паперів *Lehman Brothers* став початком першої

фінансової кризи епохи глобалізації, яка дошкульно вдарила по всіх країнах. У Японії криза спочатку розгорнулася у фінансовій сфері, потім перекинулася на реальні сектори економіки й зачепила приватні домогосподарства. Наприкінці 2008-го – на початку 2009 р. збитки банків та страхових компаній становили близько 60 млрд доларів. Компанії, що працювали у виробничій сфері, утратили за цей час 24 млрд доларів. 2008 р. було зафіксовано 12 тис. банкрутств. Котирування на Токійській біржі «Ніккей» упали на 43 %, обсяги виробництва скоротилися на 3,4 % у 2008-му й ще на 22 % – у 2009 р. Розміри продажів упали на 20 %, експорт скоротився на третину, замовлення на будівництво – на 15 %, рівень реальних заробітних плат знизився на 5 %, рівень споживання домогосподарств зменшився на 5 %, інвестиції компаній – на 15 % [5]. Ситуація в економічній сфері була складною.

Протягом тривалого часу Ліберально-демократична партія Японії була визначальною силою в політичному житті країни. Починаючи з 1955 р., вона одноосібно й незмінно мала переважну більшість у парламенті та формувала уряд. Однак економічна криза на початку 1990-х рр. негативно вплинула на її позицію в політичній сфері. Усі спроби ЛДПЯ нормалізувати економічну ситуацію не давали результатів, що призвело до падіння рівня підтримки уряду й до формування сильної опозиції в особі створеної 1998 р. Демократичної партії Японії, яка в умовах відсутності результативних механізмів для нормалізації соціально-економічної сфери поступово здобувала широку підтримку в населення. Урешті ці процеси вилилися в поразку ЛДПЯ на парламентських виборах 2009 р. до Палати представників, прихід до влади Демократичної партії та кінець гегемонії ліберал-демократів у політичному житті країни [4].

У складних умовах новий уряд, який сформували демократи, намагався підтримувати економіку традиційними методами фінансового вливання та викупом проблемних боргів. Витрати на підтримку малого й середнього бізнесу у 2009-му р. зросли в 2,8 разу, а у 2010 р. було виділено трильйон ієн на формування Надзвичайного резерву для боротьби з економічною кризою та на відновлення регіонів. У червні 2010 р. прийнято Стратегію нового росту, основними завданнями якої було створення сильної економіки, міцних державних фінансів та системи соціального захисту. Також у рамках цієї стратегії розроблено три етапи економічних заходів, які передбачали формування факторів, що сприяють зниженню ризиків економіки. П'ятьма ключовими елементами цих заходів були зайнятість, інвестиції, споживання, превентивні заходи для запобігання природним катаклізмам, регулювання та інституціональні реформи. Основний акцент, як і раніше, робили на інновації, однак увагу приділяли також розвитку соціальної інфраструктури й екологічним проблемам. Реалізація цього пакета заходів дала позитивний ефект: у третьому кварталі 2010 р. ВВП зріс на 2,5 %, у четвертому – на 3,3 %, однак побороти дефляцію так і не вдалося – вона становила 0,7 %, хоча це було вдвічі менше, ніж попереднього року (рівень дефляції у 2009 р. становив 1,4 %) [1].

На початку 2011 р. намітилися тенденції до поступового виходу японської економіки з кризи, однак землетрус у березні 2011-го завдав країні величезних збитків і звів нанівець усі ці результати [8].

Неефективна економічна політика стала основною причиною розчарування в Демократичній партії. У 2012-му до влади повертаються ліберал-демократи, а в січні 2013 р. прем'єр-міністр С. Абе оголошує нову економічну стратегію для виходу з кризи, яка згодом отримала назву «три стріли абеноміки». Вона мала за мету перемогти дефляцію й вийти з економічного застою. «Абеноміка» включала агресивну грошову та кредитну політику, гнучку фіскальну політику, стратегію росту, яка б сприяла розвитку приватних інвестицій [4].

Було запропоновано модель «гібридної економіки», що орієнтувалася і на зовнішню торгівлю, і на внутрішні інвестиції. Нова стратегія відродження Японії передбачала економічну політику, спрямовану на розв'язання таких сучасних проблем, як дефляція та державний борг і на стратегічне реформування всієї структури японської економіки. Також акцентовано на потребі реформування ринку праці. Передбачався перехід від постійного найму до рухливого ринку праці без безробіття, що в результаті мало вилитися у відмову від принципу найму на все життя. При цьому приділяли увагу керуванню трудовими ресурсами, збільшенню їх якості, створенню умов щодо залучення жінок, молоді й пенсіонерів, підвищенню якості освіти до міжнародного рівня та створенню конкурентоспроможних працівників [7].

Реалізація «абеноміки» продемонструвала позитивні моменти у вигляді зростання ВВП та подолання дефляції на певних етапах, однак стабільної позитивної динаміки в економічній сфері поки що досягти не вдалося, як не вдалося досягти й запланованого рівня інфляції у 2 %. Однак певна стабілізація в економічній сфері дала змогу ЛДПЯ знову закріпити свої позиції в японській політиці

й підтвердити свій статус провідної політичної сили в результаті виборів до Палати представників у 2014 р. та до Палати радників у 2016-му.

Аналізуючи структуру японської економіки, ми простежуємо чітку тенденцію до зростання ролі сфери послуг серед інших галузей економіки. Якщо на початку 1990-х рр. у цій сфері було зайнято близько 60 % населення, то у 2010-му р. вже майже 71 % населення, до того ж ця сфера давала 73,6 % ВВП [8].

У видобувній та обробній промисловості існує тенденція до зменшення їх відсотка в структурі економіки. В обробній промисловості у 1990 р. працювало 33,5 % населення, і вона давала 35,4 % ВВП; у 2010-му – 25,2 % зайнятого населення та 25,2 % ВВП – відповідно. Кількість робітників видобувної промисловості та її частка у ВВП скоротилися вдвічі: у 1990-му у видобувній промисловості працювало 7,2 % населення, і вона давала 2,4 % ВВП, а у 2010 р. зайнятих у цій галузі робітників залишилося лише 4,2 %, а частка її у ВВП скоротилася до 1,2 % [8].

Одна з ключових галузей промисловості Японії – машинобудування, яке випускає майже весь асортимент виробів. Японія займає одне з провідних місць у світі з вироблення й експорту товарів машинобудівної промисловості, серед яких автомобілі, устаткування, медичне обладнання, інтегральні схеми, комп'ютери, роботи. Вагоме місце в структурі промисловості займають також суднобудування, електроніка, хімічна промисловість [3].

У сільському господарстві Японії зайнято 3,6 % населення, та воно дає на сьогодні 1,2 % ВВП (у 60-ті роки ХХ ст. в цій галузі працювало понад 30 % населення, і вона давала 12,8 % ВВП країни), але при цьому Японія забезпечує себе продуктами харчування майже на 40 % [8].

Особливістю сільськогосподарської сфери є той факт, що більшість робітників цієї сфери поєднує свою діяльність у сільському господарстві з роботою в інших галузях. Так, у 2015 р. лише для 33 % фермерів сільське господарство було єдиною статтею прибутку – це 2,1 млн громадян, серед яких 63 % – люди віком від 65 років. Для 12,4 % – фермерів сільське господарство було основним місцем зайнятості й приносило прибуток більший, ніж інші галузі зайнятості, для 54,3 % фермерів прибуток від нефермерської діяльності перевищував дохід від ферми, тобто сільське господарство не було для них основним джерелом прибутку. У 2015 р. кількість фермерських господарств, які займаються комерційним сільським господарством (тобто мають від 0,3 га землі й річний прибуток від продажу сільськогосподарської продукції понад 500 тис. ієн), становила 1,33 млн [8]. Тобто бачимо негативну динаміку щодо кількості населення, зайнятого в сільськогосподарській сфері, і тенденцію до старіння робітників цієї сфери.

Зміни, які відбулися останнім часом у структурі зайнятості населення, – це передовсім зміни в структурі електорату, які відображені в програмних документах японських партій. Партії в політичній риторичі, з одного боку, акцентують на розвитку сфери послуг та високотехнологічному машинобудуванні, які охоплюють переважну більшість електорату й дають найбільший прибуток країні, а з іншого – на сільськогосподарську сферу, яка переживає занепад, але при цьому стратегічна для країни. Ці пункти ключові в програмах партій будь-якої ідеологічної спрямованості.

Особливістю торговельної діяльності Японії впродовж багатьох років було позитивне сальдо (перевищення експорту над імпортом) – у 2004 р. профіцит становив близько 110 млрд доларів. Однак у 2011 р. імпорт уперше перевищив експорт. Одна з причин цього – збитки після землетрусу й аварії на атомній станції Фукусіма у 2011 р.: у результаті стихійного лиха було зруйновано та пошкоджено багато заводів, крім того, до статей витрат додалися витрати на носії електроенергії з-за кордону в результаті закриття майже всіх атомних станцій на території країни [6].

Крім того, Японія втратила монополію в багатьох галузях у зв'язку з активним розвитком економік сусідніх держав. Наприклад, Китай у ХХІ ст. потіснив з ринку у сфері електроніки й машинобудування японські компанії, які традиційно були лідерами в цих сферах. Дефіцит у торговельному балансі зберігається й дотепер. У 2015 р. він становив близько 23 млрд доларів [6].

Нерозвинена сфера видобувної промисловості, характерна для Японії, робить країну повністю залежною від імпорту сировини. Наприклад, дуже вразлива енергетична сфера Японії, яка залежна від імпорту енергоносіїв на 91,5 %. Після нафтових криз 1970-х рр. країна взяла курс на зменшення залежності від нафти, диференціацію джерел енергії та розвиток енергозбереження. Однак після землетрусу 2011 р. та закриття більшості атомних електростанцій залежність від нафти знову зросла та досягла 47,2 % у 2012 р. [8].

На нинішньому етапі проблема ядерної енергетики – один із ключових пунктів протистояння партій. Так, правляча коаліція ЛДПЯ – «Нова Комейто» не підтримує повної відмови від ядерної енергетики, оскільки це робить Японію повністю залежною від імпорту нафти. Найбільша опозиційна сила в особі Демократичної прогресивної партії, навпаки, одним з основних постулатів своєї політичної програми ставить відмову від ядерної енергетики як такої, що загрожує майбутньому.

Загалом залежність Японії від імпорту сировини потребує підтримувати дружні відносини із сусідами, оскільки зовнішньополітичні негаразди впливають і на економічне становище в середині самої Японії. Тому похолодання у відносинах зі Сполученими Штатами та зростання антияпонських настроїв у регіоні через проект Східноазіатського товариства Ю. Хатояма, у якому азійські країни побачили відновлення японських імперських ідей, стали однією зі складників втрати демократами підтримки населення, яке вбачало в ситуації, що склалася, загрозу власним економічним інтересам.

У XXI ст. простежується позитивна тенденція у сфері інвестування, яка зберігалася навіть під час фінансової кризи 2008 р. У 2015-му обсяги японських інвестицій становили 1259 млрд доларів. Основними реципієнтами японських інвестицій залишаються країни Північної Америки – США та Канада, на які припадає близько третини інвестицій, на другому місці – країни Європи та Азії [6].

Крім зовнішніх інвестицій, існує і внутрішнє інвестування, рівень якого останнім часом зростає. Саме на його розширенні акцентував у своїй програмі розвитку С. Абе, який уважав внутрішні інвестиції одним із важливих складників відновлення економіки [4].

Для економіки Японії впродовж останнього періоду характерне зменшення темпів зростання внутрішнього валового продукту. Після Другої світової війни японський ВВП зростав швидкими темпами (у 1980-х рр. зростання сягало 50 %) – і цей час був періодом економічної стабільності країни. Тому зростання ВВП асоціюється з економічним та соціальним благополуччям. У своїй останній програмі на вибори до Палати радників 2016 р. ЛДПЯ одним із чотирьох ключових пунктів політичної програми зробила тезу про досягнення ВВП у межах 6 трлн доларів США [11].

Намагання держави грошовими вливаннями підтримати фінансову систему в період економічних кризових явищ наприкінці XX – на початку XXI ст. призвело до зростання державного боргу. У 2005 р. він становив 191 % від ВВП, а у 2015-му вже досягнув показника майже 227 % від ВВП, тобто на сучасному етапі існує тенденція до його зростання [2].

Водночас явище дефляції, характерне для сучасної фінансової системи Японії, та постійне здешевіння товарів призводить до спаду в економіці, зростання безробіття, зменшення попиту на товари і в результаті ще більше їх здешевіння. Японське керівництво неодноразово використовувало штучне зниження курсу ієни як економічний механізм для того, щоб зробити японські товари більш привабливими для іноземних покупців і вийти на позитивне сальдо торговельного балансу. Боротьба з дефляцією – один зі складників «абеніміки», яку реалізовує Ліберально-демократична партія на чолі із С. Абе. Однак усі заходи боротьби з дефляцією, що їх уживали різні уряди, поки що дають лише тимчасовий результат і не мають тривалого ефекту [5]. Курс ієни останнім часом стабільно падає. У 2011 р. він становив 79,81 ієни за долар, 2013-му – 97,4 ієни за долар, 2015 р. – 121,02 ієни за долар [10].

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отже, стабільна економічна ситуація в Японії у другій половині XX ст. давала можливість Ліберально-демократичній партії одноособово утримуватися при владі, однак криза, яка охопила японську економіку на початку 90-х років XX ст., призвела до соціальної напруженості, зумовила політичну кризу й кінець гегемонії ЛДПЯ.

Чергове загострення в економічній сфері призводило до нового витка в трансформації партійної системи. Крах економіки «мильної кулі» привів до влади в 1993 р. семипартійну коаліцію; азійська фінансова криза 1997–1998 рр. сприяла виникненню на політичній арені Японії нових гравців, серед яких «Нова Комейто», партнер ЛДПЯ по коаліції протягом останніх двох десятиліть, і Демократична партія Японії – основна опозиційна сила в японському парламенті у XXI ст.; світова фінансова криза 2008 р. привела до влади Демократичну партію Японії та змусила заговорити про можливість формування в Японії двопартійної системи.

Тобто можна не лише говорити про взаємозв'язок економічної та політичної сфер, а й визначити економічні фактори однією з основних рушійних сил трансформаційних процесів у партійній системі Японії, які, своєю чергою, на сучасному етапі перебувають в активній стадії, що робить перспективними подальші дослідження в цьому напрямі.

Джерела та література

1. Айгазин Ж. Япония: мыльный пузырь, потерянное десятилетие и землетрясение Тохоку [Электронный ресурс] / Ж. Айгазин. – Режим доступа : <http://www.warandpeace.ru/ru/exclusive/view/58811/>
2. Мировая экономика ereport.ru [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ereport.ru/stat.php?razdel=country&count=japan&table=pdecia>
3. Николаев А. Японская экономика: некоторые характерные черты и показатели [Электронный ресурс] / А. Николаев. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/yaponskaya-ekonomika-nekotorye-harakternye-cherty-i-pokazateli>
4. Тимотина И. Уровень социально-экономического развития Японии в международных сравнениях и новый вектор экономической стратегии [Электронный ресурс] / И. Тимотина. – Режим доступа : <http://cyberleninka.ru/article/n/uroven-sotsialno-ekonomicheskogo-razvitiya-yaponii-v-mezhdunarodnyh-sravneniyah-i-novyy-vektor-ekonomicheskoy-strategii>
5. Central Entelligence Agency. The world factbook [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ja.html>
6. Japan External Trade Organization. Japanese Trade and Investment Statistics [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.jetro.go.jp/en/reports/statistics/topg> палата
7. Smil V. Japan's Economy in 2012: Multiple Challengesy43 [Electronic resource] / V. Smil. – Access mode : <http://apjff.org/2012/10/24/Vaclav-Smil/3768/article.html>
8. Statistical Handbook of Japan2016 [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.stat.go.jp/english/data/handbook/pdf/2016all.pdf#page=1>
9. The World Bank. Country Profile [Electronic resource]. – Access mode : http://databank.worldbank.org/data/views/reports/ReportWidgetCustom.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57
10. OANDA Historical Rates [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.oanda.com/lang/ru/currency/historical-rates/>
11. 参院選確認団体ビラ1号2016 [Electronic resource]. – Access mode : https://jimin.ncss.nifty.com/pdf/pamphlet/20160701_dantai_bira01.pdf

Ivanets Tetiana. The Influence of the Economic Situation on Changes in the Party-Political System of Japan. The article analyzes the impact of economic factors on the development and transformation of the party system of Japan. In the process of the research, a systematic approach was used to study the economic situation and its impact on the development of Japanese party system. We used such research methods as analysis and synthesis, a comparative method, analysis of statistical data. It was noticed that 1990s had become the turning point in history of the Japanese state. The economic crisis caused political crisis, the end of the complete domination of the Liberal Democratic Party of Japan in the political arena and launched the transformation processes of the Japanese party system. In the process of the research, there was found a correlation between the economic situation in the country and the state of the party system. Economic indicators are one of the key points for parties in their political programs. Ineffective implementation of economic policy leads to the fall of the government's rating and has negative consequences for the party in the future. For example, the global financial crisis of 2008 and the inability of the LDP to act effectively in the situation caused the coming to power of the Democratic Party of Japan in 2009. And the same economic mistakes of the DPJ returned the LDP to power in 2012.

Key words: Japanese party system, party programs, Japanese economy, economic crisis, “abonomics”.

Иванец Татьяна. Влияние экономической ситуации на изменения в партийно-политической системе Японии. В статье проанализировано влияние экономических факторов на развитие и трансформацию партийной системы Японии. В процессе исследования использовался системный подход к изучению экономической ситуации и ее влияния на развитие японской партийной системы. Использовались такие методы исследования, как анализ и синтез, сравнительный метод, анализ статистических данных. Установлено, что 1990-е гг. стали переломным моментом в истории японского государства – экономический кризис привел к политическому, ознаменовав конец доминирования Либерально-демократической партии Японии на политической арене, и запустил процессы трансформации японской партийной системы. В процессе исследования была обнаружена взаимосвязь между экономической ситуацией в стране и состоянием партийной системы. Экономические показатели являются одним из ключевых моментов, на которые ориентируются партии в своих политических программах. Неэффективная реализация экономической политики приводит к падению рейтинга правительства и несет в себе негативные последствия для партии в будущем. Мировой финансовый кризис 2008 г. и неспособность ЛДПЯ результативно отреагировать на него привел в 2009 г. к власти Демократическую партию Японии, и те же экономические просчеты, теперь уже со стороны ДПЯ, вернули либерал-демократов к власти в 2012 г.

Ключевые слова: партийная система Японии, партийные программы, японская экономика, экономический кризис, «абеномика».

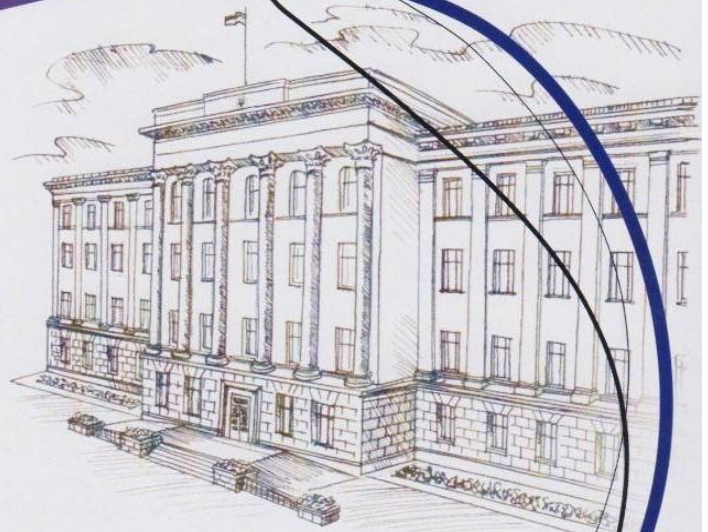
Стаття надійшла до редколегії
16.02.2017 р.

НАУКОВИЙ ВІСНИК

Східноєвропейського
національного
університету
імені Лесі Українки

ISSN 1729-360X

Міжнародні Відносини

6(355)
2017

*Рекомендовано до друку вченою радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 16 від 28 жовтня 2016 р.)*

Рецензенти

КЛИМАНСЬКА Л. Д. – доктор політичних наук, завідувач кафедри соціології та соціальної роботи Національного університету «Львівська політехніка»;
ЮРІЙЧУК Є. П. – доктор політичних наук, професор кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Редакційна рада

«Наукового вісника Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки»

Коцан І. Я., доктор біологічних наук, професор.
Цьось А. В., доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор.
Гаврилюк С. В., доктор історичних наук, професор.
Карлін М. І., доктор економічних наук, професор.
Мельник В. М., доктор технічних наук, професор.
Мірченко М. В., доктор філологічних наук, професор.
Свідзинський А. В., доктор фізико-математичних наук, професор.
Смолюк І. О., доктор педагогічних наук, професор.
Яцишин М. М., доктор юридичних наук, професор.

Редакційна колегія

Тихомирова Євгенія Борисівна – доктор політичних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) (*головний редактор*);
Бортніков Валерій Іванович – доктор політичних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
Вакулич Володимир Михайлович – доктор політичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України);
Гаврилюк Світлана Віталіївна – доктор історичних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
Коцан Наталія Несторівна – доктор географічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
Кулик Сергій Михайлович – кандидат політичних наук, доцент (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
Малиновський Валентин Ярославович – доктор політичних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
Митко Антоніна Миколаївна – доктор політичних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки) (*відповідальний секретар*);
Ротар Наталія Юрївна – доктор політичних наук, професор (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича);
Троян Сергій Станіславович – доктор історичних наук, професор (Дипломатична академія України при Міністерстві закордонних справ України);
Федонок Сергій Валентинович – кандидат географічних наук, доцент (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки);
Федуняк Сергій Георгійович – доктор політичних наук, професор (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича);
Ярош Оксана Богданівна – доктор політичних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки).

Іноземні члени редколегії

Вояковський Даріуш – доктор габлітований у галузі гуманітарних наук, професор (Інститут соціології Жешувського університету);
Осадчий Володимир Леонідович – доктор габлітований у галузі гуманітарних наук, професор (Люблінський католицький університет Іоанна Павла II);
Шевчак Марчін – доктор габлітований у галузі гуманітарних наук, професор (Люблінський католицький університет Іоанна Павла II).

Журнал є науковим фаховим виданням України, у якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора чи кандидата політичних наук (Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.03.2016 р. № 241, рішення Атестаційної колегії МОН від 25.02.2016 р.).

Редактор і коректор В. С. Голюк. Технічні редактори: Н. Григоровська, Л. М. Козлюк, М. Б. Філіпович. Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 19777-9577 ПР від 15.03.2013 р. Наклад 100 пр. Зам. 360. Адреса редакції: 43025, м. Луцьк, вул. Винниченка, 28, каб. 6, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Тел. (0332) 24-12-00. Ел. адреса: ant80@meta.ua. Засновник і видавець – Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки (43025, м. Луцьк, просп. Волі, 13). Виготворювач – Вежа-Друк (м. Луцьк, вул. Бойка, 1, тел. (0332) 29-90-65). Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України ДК № 4607 від 30.08.2013 р. Обсяг 20,78 обл. вид. арк., 20,92 ум.-друк. арк.

© Гончарова В. О. (обкладинка), 2016

© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2016

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

<i>Vozniuk Eugenia</i> North Korea Nuclear Program as the Main Source of Instability in Northeast Asia	4
<i>Hych Ivan, Vozniuk Eugenia</i> The Threats and Opportunities of Crisis on Ukraine's Accession to the EU.....	12
<i>Кан Ден Сик</i> Наступит ли смена лидера мирового порядка?	16
<i>Карпчук Наталія</i> Domestic and Foreign Perception of the European Union	22
<i>Кулик Сергій</i> Політична суб'єктність спорту в Уганді за часів президентства Іді Аміна	27
<i>Майко Тетяна</i> Концептуальні засади дослідження інститутів локальної демократії у вітчизняній науковій літературі	34
<i>Романюк Наталія</i> Особливості боротьби з морським піратством як загрозою міжнародній безпеці	39
<i>Ротар Наталія</i> Структура й динаміка європейської ідентичності в політичному просторі Європейського Союзу	46

РОЗДІЛ II. СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ

Комарчук Олександр Інтернет як засіб деструктивного впливу на суспільство в рамках російсько-української гібридної війни.....	54
Лютко Наталія Ціннісні аспекти рекламної діяльності: контекст виборчого процесу	59
Малигін Олександр, Бондаренко Олена Когнітивне моделювання міжнародних відносин: особливості й удосконалення методики досліджень	64
Митко Антоніна, Гловацька Марія Республіка Білорусь в сучасному інформаційному просторі	70
Розумний Олексій Політика пам'яті російського правлячого режиму: ідеологічна «скрепа» та інструмент геополітики	76
Федонюк Сергій Підстави менеджменту знань в умовах глобального масового співробітництва	83
Фесик Олеся Концепт дослідження категорії «м'яка» та «тверда» сила в розв'язанні міжнародних конфліктів	89

РОЗДІЛ III. РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ: СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ

Бондаренко Олена, Малигін Олександр Аналіз впливу міграційних процесів на рівень євроскептицизму серед громадян ЄС.....	96
Бортнікова Алла Структура, функції й порядок формування міського уряду м. Луцька (1432–1569 рр.)	103
Wawrnyniuk Andrzej Próby podważania granicy ustalonej na podstawie traktatu ryskiego przez Związek Radziecki na odcinku z Galicją Wschodnią.....	108
Іванець Тетяна Вплив економічної ситуації на зміни в партійно-політичній системі Японії	114
Кіянка Ірина Публічна політика й популізм у XXI столітті: приклад США та Франції	119
Козак Ігор, Козак Ганна Аналіз поселень гміни Чорна від другої половини XVIII століття із застосуванням GIS	125
Малиновський Валентин Основні підсумки децентралізації 2016 р. у Волинській області.....	132
Маршалюк Яна Сучасні аспекти двосторонньої співпраці України й Індії	137
Павлюк Алєся Постійність та зміни політичних відносин між Польщею й Україною, викликані наслідками Революції гідності	144

Патлашинська Ірина	
Миротворча діяльність європейських організацій	150
Пікула Микола	
Європеїзм як ідеологія об'єднання Європи та його структура.....	156
Попова Наталія	
«Гнучка інтеграція» як модель майбутнього розвитку ЄС.....	163
Трофимов Евгений	
Состояние «civil society» в России: общая оценка в разрезе политической субъектности (политические и экономические аспекты)	170

РОЗДІЛ IV. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Kotsan Roman	
The Formation, Changes and Contemporary Situation Within the Polish-Ukrainian Borderland.....	178
Митко Антоніна	
Люстрація в Україні: колізії, досягнення та перспективи.....	187
Нікогосян Ольга	
Державне фінансування політичних партій України: за і проти.....	192
Novak Oleksandr	
The New Forms of Government in the Context of Decentralization Processes.....	196
Омар Мохамед Алі Адріс	
Інституційна структура ненасильницького політичного протесту в Україні	200
Панишко Галина	
Неурядові організації в Україні (НУО) й механізми співпраці з органами державної влади	206
Требін Михайло	
Тероризм: його сутність і різноманіття крізь призму політологічного аналізу.....	212
Федчик Юрій	
Сучасні тренди партійного будівництва в Україні.....	220
Ярош Ярослав	
Ідеологічні засади діяльності політичних партій в Україні.....	225

РОЗДІЛ V. РЕЦЕНЗІЇ

Тихомирова Євгенія	
Зовнішньополітичний і безпековий вимір регіональних стратегій США і ЄС.....	229
Наші автори	231